

A Fővárosi Ítéltábla a Lajer Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lajer Zsolt ügyvéd; által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek, az SBGK Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bajkai István ügyvéd) által képviselt **alperes neve** (törvényes képviselője: dr. S. M. Nemzeti Fejlesztési Miniszter) alperes ellen általános szerződési feltételek érvénytelenségi vélelmének megdöntése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 16. napján kelt 19.G.43.383/2014/9. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszám alatt, az alperes részéről 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy mellőzi az ítéletnek a ténylegesség és arányosság, a felmondhatóság, valamint a szimmetria elvével kapcsolatos indokolását.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 530.860.- (ötszázharmincezer-nyolcszázhatvan) forint másodfokú részperköltiséget, továbbá térítsen meg az államnak felhívásra 4.000 (négyezer) forint fellebbezési eljárási illetéket, míg a további 4.000 (négyezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az ügyben eljáró elsőfokú bíróság a felperes általános szerződési feltételek érvénytelenségi vélelmének megdöntése iránti keresetét elutasította és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.324.292.- forint perköltiséget. Döntésének indokolásában kifejtette, hogy a felperes által perbe hozott szerződési feltételek között számos olyan szerződési feltétel található, amely nem tartozik a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) hatálya alá, mert nem az egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötést, hanem tipikusan az ilyen módosítás közzétételére, rendelkezésre bocsátására, elfogadására, illetőleg a szerződés felmondására vagy a fogyasztó javára történő szerződésmódosításra vonatkozó kikötés. Rámutatott, hogy a Törvény hatálya alá nem tartozó szerződéses kikötés tisztességtelensége mellett nem állít fel vélelmet a Törvény, ezért ilyen vélelem megdöntése iránti peres eljárás e feltételek kapcsán nem indítható. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság - a további érdemi vizsgálatot mellőzve - utasította el az A.1. alatt megjelölt, 2004. június 14. és 2006. június 25. napja között kölcsönszerződéseknel alkalmazott általános szerződési feltételek (ÁSZF) 6.5. pont 1. és 3. mondata, 12.4. pontja ; A.2. alatt megjelölt, 2006. június 26. és 2009. április 5. napja között kölcsönszerződéseknel alkalmazott ÁSZF 6.5. pont 1. és 3. mondata, 12.5. pontja; A.3. alatt megjelölt, 2009. április 6. és július 22. napja között kölcsönszerződéseknel alkalmazott ÁSZF 7.6. pont 2. mondata, 13.5. pontjának a 2. mondatától kezdődő kikötései; A.4. alatt megjelölt, 2009. július 23. napja és a Törvény hatálybalépése között - a 2009. április 6. napja előtti kölcsönszerződéseknel - alkalmazott ÁSZF 6.8. pont 3. bekezdése, 4. bekezdés a)-b) pontjai, 12.5. pontja; A.5. alatt megjelölt, 2009. július 23. napja és a Törvény hatálybalépése között - a 2009. április 6. napja utáni kölcsönszerződéseknel - alkalmazott

ÁSZF 7.6. pont 3. bekezdése, 4. bekezdés a)-b) pontjai, 13.5. pont 2. mondatától kezdődő kikötései; B.1. alatt megjelölt, 2003. január 1. és 2005. december 31. napja között **opciós pénzügyi lízingszerződéseknél, illetve pénzügyi lízingszerződéseknél** alkalmazott ÁSZF 3. pontja; B.2. alatt megjelölt, 2006. január 1. és 2007. június 19. napja között zártvégű pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF 3. és 8.5. pontjai; B.3. alatt megjelölt, 2007. június 20. és október 31. napja között pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF, B.4. alatt megjelölt, 2007. november 1. és 2009. július 22. napja között pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF, valamint B.5. alatt megjelölt, 2009. július 23. és 2010. január 3. napja között pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF 3. és 10.5. pontjai; B.6. alatt megjelölt, 2010. január 4. és február 28. napja között gépjárművekre kötött pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF 3. pont 2. mondatától kezdődő kikötései, 4.17. pontja; B.7. alatt megjelölt, 2010. március 1. és 2012. május 1. napja között gépjárművekre kötött pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF 3. pont 3. mondatától kezdődő kikötései, 4.17. pontja; B.8. alatt megjelölt, 2012. május 2. és a Törvény hatálybalépése között, a régi Ptk. hatálya alá tartozó személy- és kishasznógépjárművekre kötött pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott ÁSZF 9.12. pontja; C.1. alatt megjelölt, 2007. január 31. és 2009. november 29. napja között hatályban volt Hitel üzletszabályzat, C.2. alatt megjelölt, 2009. november 30. és 2010. február 28. napja között hatályban volt Hitel üzletszabályzat II. fejezet 4.1. pont 2. bekezdése, III.1.2., 1.3.pontjai; C.3. alatt megjelölt, 2010. március 1. és 2012. május 1. napja között hatályban volt Hitel üzletszabályzat II. fejezet 4.1.pont 2. bekezdése, III.1.2., 1.3., 1.4. pontjai; C.4. alatt megjelölt, a régi Ptk. hatálya alá tartozó ügyletekre alkalmazott, 2012. május 2. és a Törvény hatálybalépése között hatályban volt Üzletszabályzat I. fejezet 6.3. pontjának utaló szabálya, II. fejezet 4.1. pontjának a közös megegyezéssel való módosításra vonatkozó első fordulata, III.1.2., 1.3., 1.4. pontjai; C.5. alatt megjelölt, az új Ptk. hatálya alá tartozó ügyletekre alkalmazott, 2014. március 15. napja és a Törvény hatálybalépése között hatályban volt Üzletszabályzat I. fejezet 6.3. pontjának utaló szabálya, 11.1.pontja , II. fejezet 1.2., 1.3. pontja, 1. sz. melléklet 2. pontja és az 5. pont egyoldalú módosítás kizárására vonatkozó utolsó fordulatának az érvénytelensége vélelmének megdöntésére irányuló keresetet.

A bíróság álláspontja szerint a vizsgálat mércéjét a Törvény 4. § (1) bekezdése, jogkövetkezményeit a 11. § (1), (2) és (3) bekezdése határozza meg és vonja korlátok közé, melynek korábbi jogi hátterét a 2/2014. PJE és az abban megjelölt 2/2012. PK vélemény 6. pontjában megfogalmazott elvek adják meg. Részletesen, egyenként értelmezte a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveket. Jogi érvelésében kifejtette, hogy a perbe hozott és a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses kikötések az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének megfelelnek. Az A.1. és A.2. szerződési feltételek kivételével kielégítik a tételes meghatározás követelményét is, mivel a két kivételtől eltekintve a Törvény által megkövetelt ok-lista is minden szerződési feltételben megtalálható. Az A.3. és A.4. alatti perbe hozott egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító általános szerződési feltételek ok-listája, illetve a módosításra okot adó körülmények taglalása csupán példálózó felsorolást tartalmaznak, így a fogyasztó nem láthatta előre, hogy a körülmények milyen mértékű változása, mikor, milyen módon és milyen összefüggésben okoznak részére hátrányos változást, tehernövekedést.

Mindezekon túlmenően megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az átláthatóság elvének az egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító általános szerződési feltételek nem tudnak eleget tenni, mivel a pénz és tőkepiaci feltételek, a jogszabályok, hatósági eljárások, a finanszírozói üzletpolitika megváltozása, vagy a lízingszerződéssel, valamint az ingatlan kapcsolatos közterhek, illetékek, biztosítási díjak megváltozása, új díjak bevezetése, jogviszonyok, különösen adójog, adóeljárás jog, illetve adóigazgatási eljárási gyakorlat

megváltozása mint feltétel változása esetén nem rendelkezik az általános szerződési feltétel arról, hogy az oklistában felsorolt ezen körülmények mely okból, mértékben és módon történő megváltozása milyen mértékben és módon hat ki a kamat, költség és díj mértékére. Összességében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a perbe hozott és a Törvény hatálya alá tartozó általános szerződési feltételek az átláthatóság elvének mint követelménynek nem tudnak megfelelni, ezért a bíróság a Törvény 11. § (2) bekezdése értelmében a keresetet elutasította.

A felperes szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát alaptalannak találta, rámutatott: a törvényi vélelem megdöntése jogkérdés, amelynek elbírálása körében nincs relevanciája annak, hogy a felperes kereseti kérelmében felsorolt szerződési kikötések az adott időszakban az általános banki szerződési gyakorlatnak megfeleltek-e, vagy sem.

Nem találta alaposnak a felperes azon indítványát sem a bíróság, mely az Alkotmánybíróság előtti normakontroll, valamint az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányult. Az alkotmánybírósági eljárással kapcsolatosan kiemelte, hogy csak olyan jogszabályi rendelkezések tekintetében van lehetősége a bíróságnak az alaptörvény-ellenesség megállapítását kezdeményezni, amelyek alkalmazásra kerülnek az eljárásban. Utalt arra, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések körében nem észlelt alaptörvény-ellenességet. Az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében rámutatott, hogy a felperes által feltett kérdésben nem a közösségi jog értelmezését és ezzel összefüggésben szerződések értelmezését indítványozta, hanem azt sérelmezte, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek.

Megjegyezte még, hogy az indítványok elutasítását nem kellett részletesen indokolnia, mivel ebben az esetben az indítványban felvetett kérdésekben érdemben kellett volna állást foglalnia, amivel az Alkotmánybíróság, illetőleg az Európai Unió Bírósága hatáskörét vonta volna el.

Az ítélettel szemben mind a felperes, mind pedig az alperes fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására, és újabb határozat meghozatalára kötelezését, másodlagosan az ítélet megváltoztatását és az általa 2004. május 1. napja és 2014. július 26. között devizaalapú fogyasztói kölcsön és pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott szerződési kikötések tisztességességének és érvényességének a megállapítását kérte. Külön is támadta a perköltségre vonatkozó rendelkezést.

A hatályon kívül helyezésre okot adó lényeges eljárási szabálysértésként a Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott. Sérelmezte, hogy az első fokú ítélet nem tartalmazza az alaptörvény-ellenesség megállapítása iránti kérelme elutasításának indokait. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság arra hivatkozással mellőzte az indokolást, hogy nem vonhatja el az Alkotmánybíróság hatáskörét.

Az ügy érdekét érintő álláspontja szerint a peresített általános szerződési feltételek nem tekinthetők tisztességtelennek. Részletesen értelmezte a Törvény 4. § (1) bekezdésének a)-g) pontjaiban meghatározott elvek jogi tartalmát, amely tekintetében osztotta az elsőfokú bíróságnak az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvével, valamint a tételes meghatározás elvével kapcsolatosan kifejtett jogi álláspontját. Ugyanakkor az objektivitás elvével kapcsolatosan kiemelte, hogy az nem is értelmezhető, tekintettel arra, hogy a hitelezői eszközminősítési és belső adósminősítési szabályzata nem nyilvános a fogyasztó számára. Elfogadta a ténylegesség és arányosság elvével kapcsolatosan kifejtett azon bírósági álláspontot, miszerint konkrét szerződésmódosítás során vizsgálható ennek

tényleges tartalma. Az átláthatóság elvével kapcsolatosan, megismételve a perben tett nyilatkozatát is - felhívva az alkotmányossági aggályok fennállását - kifejtette, hogy álláspontja szerint ezt az elvet csupán a mindenkori jogszabályi környezet alapján lehet értelmezni. Hangsúlyozta, hogy a fogyasztó a peresített általános szerződési feltételek tanulmányozásával előre láthatta, hogy milyen körülmények és feltételek bekövetkezése esetén kerülhet sor a pénzügyi terheinek növekedésére. A felmondhatóság elve kapcsán kifejtette azon véleményét, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja ezen elv tekintetében nem világos számára, ugyanis nem érthető pontosan, hogy mit ért a szerződés felmondásának reális lehetősége alatt. A szimmetria elvével kapcsolatosan osztotta az elsőfokú bíróság jogi okfejtését.

Az ítéletben külön is kiemelt ÁSZF pontok kapcsán utalt arra, hogy azokat miért tartja megfelelőnek a tisztességtelenség vélelmének megdöntése körében.

Az elsőfokú eljárásban megállapított perköltség kapcsán megjegyezte, hogy azt jelentősen eltúlzottnak tartja, annál is inkább, mert az alperes képviselőjét ellátó ügyvédi iroda több más, hasonló ügyben hasonló tartalmú beadványokat adott be, így azok megszerkesztése, illetőleg elkészítése jóval kevesebb időt vett igénybe és indokolatlan minden egyes ügyben felszámítani az ezzel kapcsolatosan elszámolható óradíjakat.

Fellebbezésében kérte továbbá, hogy az ítélet tábla - az eljárás felfüggesztése mellett - a Törvény 1. § (1) bekezdése, 4., 7., 8., 10., 11., 13., 16 és 19. §-ai, valamint a 2/2014. PJE döntés 2. pontjának Alaptörvénybe, illetve a Törvény elfogadásának nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása végett forduljon az Alkotmánybírósághoz, továbbá előzetes döntéshozatal érdekében az Európai Unió Bíróságához.

Az alperes fellebbezésében az ítélet indokolásának megváltoztatását és kiegészítését kérte. Álláspontja szerint az ítéletnek a szimmetria és felmondhatóság elvével kapcsolatos jogi okfejtése téves, a felperes által peresített általános szerződési feltételek tisztességtelensége e két elv alapján is megállapítható. Emellett szükséges a ténylegesség és az arányosság elvének vizsgálata körében tett bírói megállapítások felülvizsgálata is, miután ezen elveknek maguknak az egyes szerződéses kikötéseknek kell megfelelniük, függetlenül attól, hogy a kikötések alapján a későbbiekben sor került-e a felperes részéről egyoldalú szerződésmódosításra. A fentiekben túlmenően az elsőfokú eljárás során csatolt megállapodás alapján kérte a felperest marasztalni a fellebbezéssel kapcsolatban felmerült perköltségeinek megfizetésére.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme tartalmilag az első fokú ítélet helybenhagyására irányult az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett körben.

A felperes fellebbezése nem érintette az ítéletnek az A.1. és A.2. alatti kereseti kérelemből a 6.5. pontok 1. mondatai, az A.3. alatti kereseti kérelemből 13.5. pont 2. mondata, az A.4. alatti kereseti kérelemből a 6.8. pont 4. bekezdés b. pontja, az A.5. alatti kereseti kérelemből az 7.6. pont 4. bekezdés b) pontja és 13.5. pont második mondata, a B.5. alatti kereseti kérelemből a 10.5. b) pontja, a B.6. és B.7. alatti kereseti kérelemből a 3. pontok 2. mondata, 4.17.b) pontjai, a B.8. alatti kereseti kérelemből a 9.12. pont cím utáni első mondata, a C.1., C.2., C.3. és C.4. alatti kereseti kérelmekből azok II. 4.1. pont 3. mondata, III. 1.1. pont utolsó mondata, valamint a C.5. alatti kereseti kérelemből a II.1.1. pontjának utolsó mondata és 1. sz. mellékletének 2. és 4. pontja tekintetében a keresetet elutasító rendelkezését, ezáltal az első fokú ítélet ebben a körben a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

A Fővárosi Ítélet tábla megállapította, hogy a felperes fellebbezése nem megalapozott, míg az

alperes fellebbezése csupán részben alapos.

A felperes fellebbezésében elsőként azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 221. § (1) bekezdése által előírt indokolási kötelezettségének a Pp. 155/B. § alapján előterjesztett indítványa elutasításával kapcsolatban. Maga a felperes idézte helyesen a fellebbezésében a 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. § (1) bekezdését, mely szerint a bíróság egyrészt olyan jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál, amelyet az előtte folyamatban levő jogvitában alkalmaznia kell, másrészt pedig annak a jogszabálynak a tekintetében kezdeményezi, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, illetve amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már korábban megállapította. Ezért az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta, hogy a felperes erre irányuló indítványában megjelölt törvényi rendelkezéseket kell-e alkalmaznia a jelen eljárásban.

Az nem vitás, hogy a Törvény egyetlen rendelkezése alaptörvény-ellenességét sem állapította meg mindeddig az Alkotmánybíróság, így a második fordulat alapján nem lehetett helye az alaptörvény-ellenesség kezdeményezésének. Az első fordulat alapján pedig a bíróság az esetben kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, amennyiben maga azt észleli, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenes. Az elsőfokú bíróságnak ez a szubjektív megítélése érdemben nem bírálható felül a fellebbezés folytán, ellenkező esetben ugyanis az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésére utasítással csorbulna a bírói függetlenség.

Erre figyelemmel az elsőfokú bíróságnak a kérelem elutasítását azon túl, hogy alaptörvény-ellenességet nem észlelt, indokolnia nem kellett. Helyesen utalt arra is az elsőfokú bíróság a BH1994. 448. számú eseti döntésben foglaltakra is figyelemmel, hogy az alaptörvény-ellenesség hiánya tekintetében elfoglalt álláspontjának kifejtését a polgári bíróság erre irányuló hatáskörének hiánya kizárta. Mindezek miatt az ítélet hatályon kívül helyezésének eljárásjogi feltételei nem álltak fenn.

A felperes a fellebbezésében megismételte a Törvény 1. § (1) bekezdés, 4. 7., 8., 10., 11. 13. 16. és 19. §-ai alaptörvény-ellenessége megállapításának Alkotmánybíróságnál történő kezdeményezése iránti kérelmét.

A fentebb már kifejtettekre figyelemmel elsőként arra mutat rá az ítéletábra, hogy a bíróság csak a perben alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvénnyel való összhangjának ellenőrzését kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál. Így az ítéletábra a Törvény - fellebbezési eljárásban alkalmazásra nem kerülő eljárási szabályokat tartalmazó - 10. § (1), (2) és (5) bekezdése, valamint a Törvény 6. §-a alapján indult perben egyáltalán nem alkalmazható - a 6. alcímben szabályozott per kivételével a Törvény 3. § (1) bekezdése és 4. § (1) bekezdése szerinti kikötéseket érintő perek tárgyalásának felfüggesztését előíró - 16. §-a tekintetében az Abtv. 25. § (1) bekezdésére figyelemmel a Pp. 155/B. § alapján nem kezdeményezheti az Alkotmánybíróság eljárását.

Az ítéletábra a Törvény 1. § (1) bekezdése, 4., 7., 8. §-ai, 10. § (3) és (4) bekezdései, 11. és 13., valamint 19. §-ai alaptörvény-ellenességét - a felperes fellebbezésében, valamint a fellebbezési tárgyaláson kifejtettek ellenére - nem észlelte, ezért a felperesnek az említett rendelkezések alaptörvény-ellenessége megállapításának az Alkotmánybíróságnál történő kezdeményezése iránti kérelmét a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján elutasította.

A felperes a fellebbezésében emellett ugyancsak megismételte az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezésére irányuló kérelmét, az elsőfokú eljárásban előadottakat annyiban módosítva, hogy az indítványában szereplő kérdései többségét akként fogalmazta át, hogy a Törvény általa megjelölt rendelkezéseinek az uniós jogba ütközésének

vizsgálata helyett azok egy részének értelmezését kérte. Változatlanul nem az uniós norma értelmezésére, hanem az EUMSZ 292. §-a által előírt egyeztetési kötelezettség megsértésével megalkotott nemzeti jogi norma alkalmazhatóságára irányult a 6. kérdése, s mint ilyen - az EBH.2005.1320. szám alatt közzétett eseti döntésben foglaltakra is figyelemmel - nem előzetes döntéshozatalra irányult. Ezért ez utóbbi tekintetében a másodfokú bíróság elutasította a felperes indítványát az előzetes döntéshozatal iránti kérelem hiánya miatt.

A további kérdések tekintetében arra mutat rá a másodfokú bíróság, hogy a perben alkalmazandó Törvény a Kúriának azon a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatán alapul, amelyet maga a Kúria is az általa kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás eredményének bevárása után, az Európai Bíróságnak a C-26/13. számú ügyben hozott határozatában az Irányelv értelmezése kérdésében adott útmutatást alapul véve alkotott meg. Ezáltal a Törvény tükrözi az Európai Bíróságnak az egyoldalú kamat-, költség és díjemelésre vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatos jogértelmezését. Erre figyelemmel az ismételt előzetes döntéshozatal szükségtelen, de kizárt is.

Mindezek miatt az ítélet tábla a Pp. 155/A. § (1) bekezdése alapján elutasította a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét.

Az elsőfokú bíróság ítéletének érdemi vizsgálatát megelőzően a Fővárosi Ítélet tábla megjegyzi: észlelte, hogy mind a kereset, mind pedig az első fokú ítélet pontatlan a C.2. és C.3. alatti kereseti kérelmekkel érintett kikötések megjelölésében.

A C.2. alatt megjelölt, 2009. november 30. és 2010. február 28. napja között hatályban volt és a C.3. alatt megjelölt, 2010. március 1. és 2012. május 1. napja között hatályban volt Hitel üzletszabályzatoknak ugyanis nincs 4.4.1. pontja, csupán az üzletszabályzat II. fejezet 4.1. pontjában található a kereseti kérelemben idézett tartalmú kikötés. Ezért a másodfokú bíróság ítéletében e kikötéseket a helyes II. fejezet 4.1. pont megjelölés alatt említi.

A másodfokú bíróság eljárásában azt kívánja kiemelni, hogy a Törvény 6. §-a alapján indított per tárgya a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított törvényi vélelem megdöntése. Ezért az ilyen perben nem az 1959. évi IV. törvény (régis Ptk.), illetve a 2013. évi V. törvény (Ptk.), de nem is a 18/1999. Kormányrendelet vagy a 93/13/EGK Irányelv (Irányelv) szerinti tisztességtelenség fennállását kell vizsgálnia a bíróságnak, hanem azt kell megítélnie, hogy a keresetben megjelölt általános szerződési feltételek maradéktalanul megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott követelmények mindegyikének.

Tévesen hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy nem kizárólag a keresettel érintett kikötések vizsgálatával hozandó meg az ítélet, illetve figyelemmel kell lenni a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésre, a Ptk. 6:102. § (4) bekezdésére, valamint az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésére is. Ebben a körben az ítélet tábla a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csupán utal az első fokú ítélet 261. oldala utolsó és 262. oldala első bekezdésében helyesen kifejtettekre.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdése, illetve a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése, valamint az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése azért nem zárja ki a 275/2010. (XII. 15.) Kormányrendelet tartalmával megegyező általános szerződési feltételek tisztességtelenségét, mert a Törvény 11. § (1) bekezdésére figyelemmel a bíróság csak a 4. § (1) bekezdése szerinti vélelem megdöntésének sikerességét vizsgálhatja. Az említett jogszabályok a pénzügyi szolgáltató és a fogyasztó közötti jogvitában alkalmazhatók; a pénzügyi szolgáltató felperes által a **alperes neve** alperes ellen indított, a Törvényen alapuló perben a vizsgálandó körülmények körén kívül esik, hogy a keresettel érintett kikötések miért kerültek az adott módon

meghatározásra.

Emellett a 275/2010. (XII. 15.) Kormányrendelet rendelkezései a régi Ptk-hoz, illetve a Ptk-hoz képest sem tekinthetők speciális jogszabálynak, ezért ez utóbbiak rendelkezéseinek a kormányrendelet mellett is érvényesülniük kell. A kormányrendelet nem olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a jogszabály erejénél fogva a szerződés részévé válnak, azok olyan keretszabályok, amelyek alapján maguknak a pénzügyi szolgáltatóknak kell megalkotniuk a fogyasztóvédelmi szempontoknak is megfelelő általános szerződési feltételeiket.

A felperes a fellebbezésében a vizsgálható kikötések körét is tévesen közelítette meg: a Törvény 6. §-a értelmében ugyanis a felperesnek kell megjelölnie azokat a kikötéseket, amelyeket a 4. § (1) bekezdése által felállított törvényi vélelemmel ellentétben tisztességesnek tekint. A bíróság a Pp. 213. § (1) bekezdésében, valamint 215. §-ában foglalt rendelkezések folytán ezeknek, a felperes által megjelölt általános szerződési feltételeknek a tisztességességét vizsgálhatja a Törvény 11. § (1) bekezdése alapján.

A Törvény által felállított keretek között nincs helye az egyedi szerződések tartalmi vizsgálatának, az egyedileg megtárgyalt kikötések, valamint a keresettel érintett általános szerződési feltételek együttes értelmezésének. A keresettel nem érintett általános szerződési feltételeknek is csupán annyiban lehet ügyszófontos jelentőségük e perben, amennyiben azokra a törvényi vélelem megdöntése, a per tárgyát képező feltétel tisztességességének alátámasztása érdekében hivatkozik a felperes.

A Törvény rendelkezései alapján nem vezethető le a felperesnek az az álláspontja sem, miszerint a bíróságnak a részleges érvénytelenség szabályát kell alkalmaznia. A Törvény 4. § (1) és (2) bekezdéseinek együttes értelmezése nem hagy kétséget afelől, hogy az (1) bekezdés szerinti szerződéses kikötés érvénytelen, semmis, amennyiben a pénzügyi intézet a Törvény 8. § (1) bekezdése által felállított határidőben nem kezdeményez pert a vélelem megdöntése érdekében, illetve perelése nem vezet eredményre. Kiemelendő emellett, hogy a felperes által felhívott régi Ptk. a 209/A. § (2) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződési feltétel, valamint egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis; a Ptk. 6:103. § (3) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen szerződési feltétel semmis. Tehát a felperes által hivatkozott - de a jelen eljárásban nem alkalmazható - anyagi jogszabályok is akként rendelkeznek, hogy a tisztességtelenség jogkövetkezménye az adott kikötés semmissége. Külön rámutat az ítélet tábla, hogy mind a Törvény 4. § (2) bekezdése kimondja, mind az említett jogszabályok szabályozási rendszeréből is az következik, hogy a tisztességtelenség nem a szerződés, csupán az adott kikötés semmisségét váltja ki. A Törvény ezt meghaladó rendelkezést nem tartalmaz arra nézve, mi a semmis kikötés további sorsa, mivel ezt a pénzügyi intézet, illetve fogyasztó közötti jogvita szempontjából releváns időpontban hatályos anyagi jogszabály rendezi. Fontos hangsúlyozni azt is, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése értelmében a tisztességtelen kikötés nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve, azaz a pénzügyi intézet, valamint fogyasztó közötti jogviszony tartalmára nincs kihatással, a közöttük felmerülő esetleges jogvitában azt nem írottaként kell kezelni. Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata is ezt az értelmezést tükrözi. A részleges érvénytelenség kérdése csupán ezt követően merülhet fel, mégpedig a pénzügyi intézet és a fogyasztó közötti jogvitában aszerint, hogy a kiesett kikötés(ek) nélkül teljesíthető-e a felek között létrejött szerződés vagy sem [rég Ptk. 239. § (2) bekezdés; Ptk. 6:114. § (2) bekezdés]. Ez a kérdés azonban a felperes és az alperes közötti, a Törvény 6. §-a alapján indult per kereteit meghaladja, a felperes által a fogyasztókkal kötött egyedi szerződések teljes vagy részbeni megdőlése a jelen eljárásban

eldöntendő jogvita körén kívül esik.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül szorítkozott annak vizsgálatára, hogy a keresettel érintett egyes kikötések a Törvény hatálya alá tartoznak-e, illetve sikerre vezetett-e az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő általános szerződési feltételek tisztességtelensége mellett a Törvény 4. § (1) bekezdése által felállított vélelem megdöntése.

Az elsőfokú bíróság mindazon kikötések tekintetében helyesen állapította meg a perindítás kizártságát, amelyek körében a vélelem megdöntésére irányuló keresetet érdemi vizsgálat mellőzésével utasította el. E kikötések tisztességtelensége mellett a Törvény 4. § (1) bekezdése nem állít fel vélelmet, vélelem híján pedig annak megdöntése iránt sem lehet a Törvény 6. § (1) bekezdése alapján peres eljárást kezdeményezni.

Tévedett ugyanakkor az elsőfokú bíróság, amikor a keresetlevélben B.8. alatt jelölt, 2012. május 2. és a Törvény hatálybalépése között, a régi Ptk. hatálya alá tartozó személy- és kishaszon-gépjárművekre kötött pénzügyi lízingszerződéseknél alkalmazott általános szerződési feltételek 9.13. pontjának első francia bekezdésének a) pontja, C.3. alatt jelölt, 2010. március 1. és 2012. május 1. napja között hatályban volt Hitel üzletszabályzat III. fejezet 1.1 pontjának második francia bekezdése, valamint a C.5 alatt említett, az új Ptk. hatálya alá tartozó ügyletekre alkalmazott, 2014. március 15. napja és a Törvény hatálybalépése között hatályban volt Üzletszabályzat II. fejezet 1.4. pontja tekintetében a vélelem megdöntésére irányuló keresetet érdemben vizsgálta. Az első kikötés a kamatot, díjat vagy egyéb feltételeket érintő, a lízingbevevő számára hátrányos módosításnak a megküldésére, a második kikötés az üzletszabályzat közzétételére vonatkozó rendelkezést tartalmaz. A harmadik pedig olyan tájékoztatás, amely arra ad útmutatást, hogy az egyoldalú módosításra vonatkozó részletes szabályok az üzletszabályzat mellékletében lelhetők fel. Ezáltal ezek egyike sem tartozik az általános szerződési feltételek azon körébe, amelyre a Törvény 4. § (1) bekezdése a tisztességtelenség vélelmét felállította. Ezért e kikötések ugyancsak kívül esnek a Törvény 6. § (1) bekezdése által lehetővé tett per keretein.

Erre figyelemmel ezek tekintetében a keresetet az elsőfokú bíróság által a törvény hatálya alá nem tartozóként megjelölt kikötésekhez hasonlóan, amiatt kell elutasítani, hogy e kikötések nem tartoznak a Törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya alá, és nem a vélelem megdöntésének sikertelensége okán.

Miként az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá, a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti, tehát a fogyasztó számára hátrányos, egyoldalú kamat-, költség- vagy díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések tekintetében felállított tisztességtelenségi vélelem akkor dönthető meg, ha a felperes sikerrel bizonyítja, hogy az általa alkalmazott általános szerződési feltétel az a)-g) pontokban felsorolt valamennyi elvnek egyaránt megfelel. A 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiból következő követelmények konjunktivitása miatt már az is a kereset elutasításához vezet, ha a kikötések bármelyik elvvel ellentétesek, így nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy valamennyi további elvnek megfelelnek-e vagy azok közül is csupán néhánynak. A Törvény 4. § (1) bekezdése által felállított vélelem megdöntésének sikertelensége, és ez alapján a kereset elutasítása a (2) bekezdés értelmében a semmisség jogkövetkezményét vonja maga után. A semmisség - mint általában az érvénytelenség - nem fokozható: attól nem lesz érvénytelenebb a kikötés, hogy az az (1) bekezdés a)-g) pontjai közül több által támasztott követelménynek sem felel meg. Erre figyelemmel, ha az állapítható meg, hogy egy kikötés az elvek egyikének nem felel meg, szükségtelen a további elveknek való megfelelés vizsgálata.

A vélelem megdöntése körében helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése hatálya alá tartozó és a felperesi keresettel érintett kikötések az átláthatóság követelményének nem tesznek eleget. Figyelemmel a 275/2010. (XII. 15.) Kormányrendelet keretszabályaira is, megállapítható, hogy a felperesi szerződési feltételek ugyan szövegszerű egyezőségeket is tartalmaznak a fenti rendelet előírásaival, azonban a fogyasztó számára érthetően és a körülmények megváltozásának következményeit részletesen elmagyarázó rendelkezéseket kellett volna tartalmazniuk ahhoz, hogy az átláthatóság elvének megfeleljenek a szerződési kikötések.

Az átláthatóság vonatkozásában kiemelendő az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdése, melynek értelmében a vizsgált szerződési feltételnek nem csupán világosnak és érthetőnek kell lennie, hanem átlátható jelleggel fel kell tüntetnie azt, hogy a kikötésben meghatározott körülmény változását miként követik a fogyasztót érintő gazdasági következmények, e körülmények milyen mechanizmus mellett, milyen mértékben befolyásolják az általa időszakosan teljesítendő szolgáltatás mértékének alakulását. Az ítélet az első fokú ítéletnek az átláthatóság követelményével kapcsolatos okfejtését megismételni nem kívánja, csupán utal az abban írtakra a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli a másodfokú bíróság, hogy nem annak van jelentősége, hogy milyen módszerrel biztosítja a kikötéseket alkalmazó pénzügyi intézmény az átláthatóság követelményének érvényesülését a fogyasztó számára hátrányos kamat-, költség, illetve díjmelést lehetővé tevő kikötésében, hanem annak, hogy a fogyasztó számára magából a szerződésből kiderüljön, hogy a későbbiekben milyen körülmények milyen mértékű változása jogosítja fel az egyoldalú emelésre a pénzügyi intézményt, és fizetési kötelezettsége milyen mechanizmus mellett, milyen mértékben fog emelkedni, a többletkötelezettsége arányban áll-e a körülmények változásával. Az Európai Bíróság a C26/13. számú ügyben mutatott rá, hogy az átláthatóság követelményének tiszteletben tartása szempontjából alapvető jelentőséggel bír az, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthető kritériumok alapján előre láthassa a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Az ítélet 2. pontjában foglaltakat az egyoldalú, fogyasztó számára hátrányos kamat-, költség, díjmelésre vonatkozó kikötésekre vonatkoztatva megállapítható, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott körülmények változása és a kamatok, költségek díjak változása mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A Törvény 4. § (1) bekezdése alá tartozó, keresettel és fellebbezéssel is érintett kikötések az említett kívánalomnak nem felelnek meg, olyan - részben csupán a keretjogszabály szövegét az általános szerződési feltételek közé integráló - kikötések, amelyek alapján az elvárhatóan tájékozott fogyasztó nem képes a szerződéskötés időpontjában felmérni a meghatározott körülmények változásának a kamat-, költség és díjfizetési kötelezettségének jövőbeni módosulásának mértékére, az ebből eredően rá háruló gazdasági következményekre gyakorolt hatását.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a törvényi vélelem megdöntése nem járt sikerrel.

A már kifejtettek szerint annak következtében, hogy a keresettel érintett általános szerződési feltételek az átláthatóság követelményét nem elégítik ki, és már ez okból is alaptalan volt kereset, a további törvényi elveknek való megfelelés vizsgálata szükségtelen. Ezért az

ítélőtábla az első fokú ítélet indokolásából mellőzni rendelte a ténylegesség és arányosság, a felmondhatóság, valamint a szimmetria elve körében kifejtett, az alperes fellebbezése által támadott okfejtést. Az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás elvéhez fűződő, fellebbezéssel nem kifogásolt indokolást - mint a kifejtettek szerint szükségtelen - ugyancsak mellőzi az ítéletből.

Erre figyelemmel az alperes fellebbezése csupán részben és annyiban volt megalapozott, hogy az általa kifogásolt indokolás nem foghatott helyt, azonban a fellebbezésben írt indokokkal szükségtelen volt az érdemben helytálló döntés alátámasztása.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a díjmegállapodás tartalmára, az ügy bonyolultságára és a perelőkészítés időigényére is figyelemmel helytállóan rendelkezett, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján megfelelően mérsékelte az alperes és jogi képviselője közötti díjmegállapodás alapján az (1) bekezdés szerint megállapítható perköltséget. Az ítélet tábla az első fokú perköltség további mérséklését nem látta indokoltnak.

Mindezek miatt az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésére figyelemmel a fenti indokolásbeli módosítással helybenhagyta.

A felperes fellebbezése teljes egészében, az alperes fellebbezése pedig részben sikertelen volt, így a felperes nagyobb részt elvesztés lett. Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes másodfokú részperköltsége megtérítésére.

Az alperes fellebbezési perköltségének megállapítása körében az ítélet tábla az alperesi jogi képviselő és az alperes között létrejött megállapodás kikötéseit figyelembe véve munkadíjként a fellebbezési ellenkérelem elkészítése és a tárgyalás előkészítése kapcsán 10 munkaóra, míg a tárgyalási részvétel vonatkozásában 2 óra figyelembe vételével találta elfogadhatónak az alperesi perköltség igényt, amelyet az Áfa összegével növelt. Döntésénél figyelemmel volt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglaltakra. Az alperes perköltségigényét eltúlzottnak találta arra a tényre is figyelemmel, hogy az alperesi képviselő további - azonos jogi megítélésű, igen hasonló tárgyú - ügyekben is ellát jogi képviselői tevékenységet, amelyekben, mind a felperesi, mind az alperesi jogi érvelés e perbelivel megegyezik.

Az ítélet tábla az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, valamint 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2014. október 21.

Dr. Németh László s.k.
a tanács elnöke

Dr. Tatár-Kis Péter s.k.
előadó bíró

Dr. Merőtey Anikó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Taródi Zsuzsanna
tisztviselő